

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Apklausa dėl rizikų
Lietuvos finansų sistemai
APŽVALGA

2016

APKLAUSOS DĖL RIZIKŲ LIETUVOS FINANSŲ SISTEMAI APŽVALGA 2016 / 1

Rengiant apklausos dėl rizikų Lietuvos finansų sistemai apžvalgą, naudoti Lietuvos banko atliktos apklausos, kuria siekiama įvertinti Lietuvos finansų įstaigų požiūrį į šalies finansų sistemai kylančias rizikas ir iššūkius tvariai jos raidai ateityje, duomenys.

APKLAUSOS DĖL RIZIKŲ LIETUVOS FINANSŲ SISTEMAI

APŽVALGA

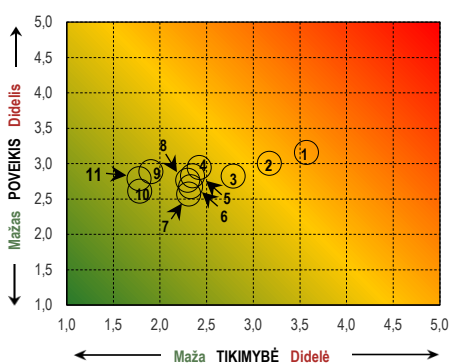
Lietuvos bankas, siekdamas įvertinti Lietuvos finansų įstaigų požiūrį į šalies finansų sistemą ir galimus iššūkius tvariai jos raidai ateityje, atlieka apklausą dėl rizikų Lietuvos finansų sistemai. Apklausą atliekama du kartus per metus (balandžio ir spalio mėn.). Bankai, draudimo ir lizingo bendrovės, investicijų valdymo įmonės ir kitos finansų įstaigos įvertina svarbiausias rizikas Lietuvos finansų sistemai, nepalankių įvykių pasireišimo tikimybę ir galimą jų poveikį šalies finansų sistemai per artimiausius 6 mėn.

Šioje apklausoje dalyvavo 34 respondentai, tarp jų – 9 Lietuvoje veikiantys bankai, 12 draudimo bendrovių ir 13 kitų finansų įstaigų. Vadovaujantis pareigas užimančių finansų įstaigų atstovų buvo prašoma apibūdinti šalies finansų sistemos padėtį 2016 m. balandžio mėn. Apibendrinant nuomones ir skaičiuojant vieną ar kitą atsakymo variantą pasirinkusių finansų įstaigų dalį, visų įstaigų atsakymai buvo traktuojami vienodai, nepaisant įstaigos užimamos rinkos dalies. Ši apklausa yra savanoriška, respondentai gali pasirinkti, į kuriuos klausimus atsakyti.

Apžvalgoje pateikta apibendrinta respondentų nuomonė, ji nerodo oficialios Lietuvos banko ar jo tarnautojų pozicijos ir vertinimų.

SANTRAUKA

1 pav. Lietuvos finansų sistemos rizikų žemėlapis

Pastaba: skaitinės vertės rizikų žemėlapyje atitinka 1 lentelėje išvardytas rizikas.

1 lentelė. Nurodytos rizikos Lietuvos finansų sistemai

	Rizika	Tikimybė	Galimas poveikis	Galimybės mažinti riziką
1	Iššūkis finansų įstaigų pelningumui mažų palūkanų normų aplinkoje	3,6	3,2	3,6
2	Geopolitinė įtampa Europos Rytuose ir su ja susijusių ekonominių sankcijų taikymas	3,2	3,0	4,5
3	Kibernetinių nusikaltimų rizika	2,8	2,8	3,2
4	Lietuvos eksporto kritimas dėl pagrindinių prekybos partnerių ekonomikos nuosmukio	2,4	2,9	3,9
5	Staigus rizikos priedų padidėjimas finansų rinkose	2,4	2,8	3,8
6	Europos valstybių skolų tvarumo pablogėjimas ir galimas užkrato efektas Lietuvos finansų sistemai	2,3	2,7	4,3
7	Disbalansai Skandinavijos šalyse	2,3	2,6	4,4
8	Netvari nekilnojamojo turto kainų raida	2,3	2,8	3,3
9	Įmonių finansinės būklės pablogėjimas	1,9	2,9	3,6
10	Namų ūkių finansinės būklės pablogėjimas	1,8	2,6	3,8
11	Netvari kredito raida ar disbalansai kredito rinkoje	1,8	2,8	3,2

Pastabos: tikimybė: 1 – maža, 2 – mažesnė negu vidutinė, 3 – vidutinė, 4 – didesnė negu vidutinė, 5 – didelė. Galimas poveikis: 1 – mažas, 2 – mažesnis negu vidutinis, 3 – vidutinis, 4 – didesnis negu vidutinis, 5 – didelis. Galimybės mažinti riziką: 1 – didelės, 2 – didesnės negu vidutinės, 3 – vidutinės, 4 – mažesnės negu vidutinės, 5 – mažos.

Svarbiausia rizika apklaustos finansų įstaigos laikė iššūkį pelningumui ilgai tebesilaikančių mažų palūkanų normų aplinkoje (žr. 1 pav.). Per pusmetį padidėjo tiek šios rizikos tikimybės, tiek galimo poveikio vertinimas. Be to, šią riziką kaip labiausiai tikėtiną (lyginant su visomis nurodytomis rizikomis) vertino visų tipų apklaustos finansų įstaigos (bankai, draudimo bendrovės ir kitos finansų įstaigos).

Su geopolitine įtampa Rytuose susijusi rizika ir toliau vertinta kaip svarbi, nors rizikos dėl eksporto kritimo tikimybę apklaustieji vertino kaip sumažėjusią. Geopolitinė įtampa Europos Rytuose ir susijusių ekonominių sankcijų taikymas įvertintas kaip antra pagal svarbą rizika. Kita vertus, Lietuvos eksporto kritimą dėl pagrindinių prekybos partnerių ekonomikos nuosmukio apklaustieji (ypač bankai) laikė mažiau tikėtinu nei prieš pusmetį.

Kibernetinių nusikaltimų rizika – tarp svarbiausių. Nors rizikos vertinimas per pusmetį iš esmės nekito, visų tipų apklaustos finansų įstaigos šią riziką įvardijo kaip vieną iš trijų labiausiai tikėtinų. Šiek tiek svarbesne ją laikė apklausti bankai.

Mažiausią svarbą apklaustos finansų įstaigos skyrė vidinėms – Lietuvoje kylančioms – rizikoms. Tiek ne finansų įmonių, tiek ir namų ūkių finansinės padėties pablogėjimo tikimybė dažniausiai nurodyta kaip santykinai nedidelė. Mažai tikėtinomis respondentai laikė ir rizikas, susijusias su netvariu skolinimo augimu ir netvaria nekilnojamojo turto kainų raida.

Paprašyti įvardyti labiausiai tikėtiną didelį neigiamą poveikį šalies finansų sistemai galintį įvykį, apklaustieji dažniausiai minėjo geopolitinės įtampos Europoje didėjimą. Tą tiesiogiai įvardijo ketvirtadalis atsakiusių, tačiau ir kitus dažnus respondentų atsakymus galima sieti su geopolitiniais reiškiniais. Pavyzdžiui, tarp neigiamai finansų sistemą paveikti galinčių įvykių apklaustieji dažnai minėjo galimą D. Britanijos išstojimą iš ES ir migrančių krizės Europoje paūmėjimą.

Nuolatinės rizikos vertintos nuosaikiau nei prieš pusmetį, o svarbiausia tebebuvo laikoma makroekonominė rizika. Tiesa, šios rizikos svarba per pusmetį taip pat sumažėjo, o svarbiausia ją laikė kitos apklaustos finansų įstaigos (ne bankai ir ne draudimo bendrovės).

Apklaustų finansų įstaigų noras prisiimti riziką šiek tiek didėjo. Respondentai savo norimą prisiimti riziką dažniausiai vertino kaip vidutinę, tačiau bendras norimos prisiimti rizikos lygis šiek tiek pakilo. Tiesa, didžioji respondentų dalis (87 %) teigė, kad artimiausiu metu jų norima prisiimti rizika nesikeis.

APKLAUSOS REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

1. Nurodytų rizikų vertinimas

Apklausoje dalyvavusios finansų įstaigos pateikė savo vertinimą dėl iš anksto nurodytų rizikų pasireiškimo tikimybės, neigiamos įtakos Lietuvos finansų sistemai ir galimybių jas mažinti. Respondentai taip pat įvardijo ir įvertino kitas aktualias (jų manymu) rizikas.

Iššūkis finansų įstaigų pelningumui ilgai tebesilaikančių mažų palūkanų normų aplinkoje apklaustųjų įvardytas kaip labiausiai tikėtina rizika (žr. 1 lentelę). Šios rizikos tikimybė per pusmetį išaugo labiausiai tarp visų nurodytų rizikų. Visų tipų finansų įstaigos ją laikė labiausiai tikėtina rizika (žr. 2 lentelę). Anot apklaustųjų, galimas rizikos poveikis per pusmetį taip pat reikšmingai padidėjo ir buvo didžiausias iš visų nurodytų rizikų. Respondentų nuomone, galimybės riziką mažinti yra mažesnės nei vidutinės, o rizikos poveikis dažniausiai mažinamas ieškant aukštesnio pajamingumo investicijų, mažinant sąnaudas ir parduodant daugiau su paslaugomis susijusių produktų.

Su geopolitine įtampa Rytuose susijusi rizika buvo antra pagal svarbą (žr. 3 lentelę). Anot apklaustųjų, šios rizikos tikimybė ir galimas poveikis per pusmetį iš esmės nekito. Rizika ir toliau buvo laikoma šiek tiek labiau nei vidutiniškai tikėtina ir galinti turėti vidutinį poveikį šalies finansų sistemai. Visų tipų apklaustos finansų įstaigos riziką vertino panašiai, nors šiek tiek labiau tikėtina ją laikė draudimo bendrovės. Galimybes mažinti šią riziką respondentai vertino kaip mažiausias tarp visų nurodytų rizikų. Vis dėlto, respondentų nuomone, riziką mažintų eksporto kreipimas į Vakarų šalių rinkas, didesnė eksporto diversifikacija, vidaus vartojimo skatinimas ir šalies gynybos stiprinimas.

Kibernetinė rizika, apklaustųjų vertinimu, buvo tarp trijų svarbiausių nurodytų rizikų. Respondentai rizikos tikimybę vertino kaip šiek tiek mažesnę nei vidutinę. Pažymėtina, kad visų tipų apklaustos finansų įstaigos kibernetinę riziką laikė viena iš trijų labiausiai tikėtinų. Apklaustųjų nuomone, galimas rizikos poveikis per pusmetį nekito ir buvo šiek tiek mažesnis nei vidutinis. Galimybės mažinti riziką vertintos kaip šiek tiek mažesnės nei vidutinės, tačiau santykinai geros, palyginti su kitomis rizikomis. Kaip riziką galintį mažinti veiksni, respondentai dažniausiai minėjo investicijas į informacinių technologijų apsaugos stiprinimą tiek įmonės, tiek valstybės lygmenimis.

Rizikos, kad Lietuvos eksportas sumažės, pagrindinėms prekybos partnerėms patyrus nuosmukį, svarba toliau mažėjo. Šios rizikos tikimybė mažėjo jau trečią pusmetį iš eilės ir šioje apklausoje buvo vertinama kaip mažesnė nei vidutinė. Respondentų nuomone, šiek tiek sumenko ir bendras rizikos galimas poveikis. Išsiskyrė bankai – jie rizikos tikimybę laikė mažesne, o galimą poveikį – didesniu nei kitos apklaustos įstaigos. Galimybės mažinti riziką vertintos kaip mažesnės nei vidutinės ir dažniausiai apėmė didesnę eksporto kryptų diversifikaciją ir naujų rinkų paiešką.

Staigus rizikos priedų padidėjimo finansų rinkose svarba sumenko. Palyginti su praėjusio pusmečio apklausa, kai rizikos tikimybė reikšmingai ūgtelėjo, šioje apklausoje rizika vertinta kaip mažiau tikėtina. Šiek tiek mažėjo ir rizikos galimas poveikis. Bankai šią riziką vertino nuosaikiau nei draudimo bendrovės ir kitos finansų įstaigos. Apklaustos finansų įstaigos galimybes mažinti riziką vertino kaip mažesnes nei vidutines ir dažniausiai tarp riziką mažinančių veiksnių minėjo didesnę investicijų portfelio diversifikaciją ir rizikingesnių vertybinių popierių pozicijų mažinimą.

Rizikos, susijusios su Europos valstybių skolų tvarumo pablogėjimu, svarba vertinta kaip santykinai nedidelė. Šios rizikos tikimybė per pusmetį iš esmės nepakito ir toliau buvo vertinama kaip mažesnė nei vidutinė. Anot respondentų, galimas rizikos poveikis per pusmetį sumažėjo ir tapo šiek tiek mažesnis nei vidutinis. Galimybės mažinti riziką vertintos kaip santykinai mažos ir dažniausiai apėmė investicijų į vyriausybės, patiriančių skolų tvarumo problemų, vertybinių popierių pozicijų mažinimą.

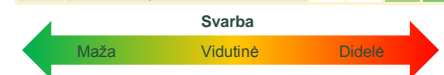
2 lentelė. Labiausiai tikėtinos nurodytos rizikos pagal finansų sistemų dalyvių tipą

Finansų įstaiga	Tikimybės eiliškumas	Rizika
Bankai	1	Iššūkis finansų įstaigų pelningumui mažų palūkanų normų aplinkoje (3,8)
	2	Geopolitinė įtampa Europos Rytuose ir su ja susijusių ekonominių sankcijų taikymas (3,1)
	3	Kibernetinių nusikaltimų rizika (2,9)
Draudimo bendrovės	1	Iššūkis finansų įstaigų pelningumui mažų palūkanų normų aplinkoje (3,8)
	2	Geopolitinė įtampa Europos Rytuose ir su ja susijusių ekonominių sankcijų taikymas (3,3)
	3	Kibernetinių nusikaltimų rizika (2,7)
Kitos įstaigos	1	Iššūkis finansų įstaigų pelningumui mažų palūkanų normų aplinkoje (3,2)
	2	Geopolitinė įtampa Europos Rytuose ir su ja susijusių ekonominių sankcijų taikymas (3,2)
	3	Kibernetinių nusikaltimų rizika (2,8)

Pastabos: tikimybė: 1 – maža, 2 – mažesnė negu vidutinė, 3 – vidutinė, 4 – didesnė negu vidutinė, 5 – didelė. Skliaustuose po rizikos pavadinimo pateikti atitinkamų finansų sistemų dalyvių nurodytų tikimybių aritmetiniai vidurkiai.

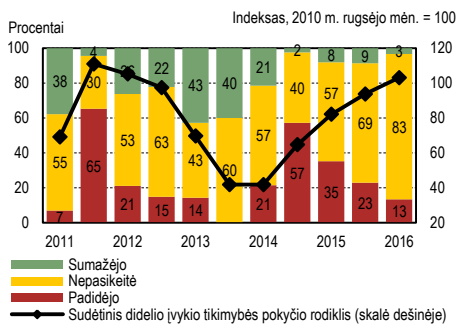
3 lentelė. Nurodytų rizikų svarbos kaita

	Rizika	2014 II	2015 I	2015 II	2016 I
1	Iššūkis finansų įstaigų pelningumui mažų palūkanų normų aplinkoje				
2	Geopolitinė įtampa Europos Rytuose ir su ja susijusių ekonominių sankcijų taikymas				
3	Kibernetinių nusikaltimų rizika				
4	Lietuvos eksporto kritimas dėl pagrindinių prekybos partnerių ekonomikos nuosmukio				
5	Staigus rizikos priedų padidėjimas finansų rinkose				
6	Europos valstybių skolų tvarumo pablogėjimas ir galimas užkrato efektas Lietuvos finansų sistemai				
7	Disbalansai Skandinavijos šalyse				
8	Netvari nekilojamojo turto kainų raida				
9	Įmonių finansinės būklės pablogėjimas				
10	Namų ūkių finansinės būklės pablogėjimas				
11	Netvari kredito raida ar disbalansai kredito rinkoje				

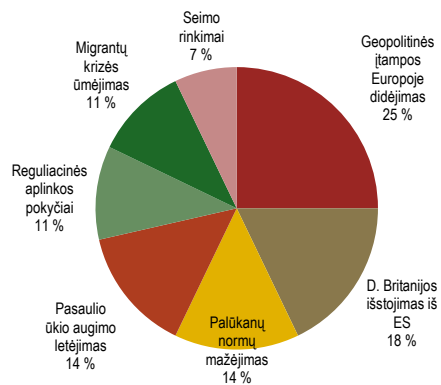
Pastabos: rizikos svarba yra išreikšta kaip tokios rizikos tikimybės ir galimo poveikio sandauga; balti langeliai žymi laikotarpius, kai atitinkamos rizikos nebuvo įtrauktos į apklausą.

2 pav. Tikimybės, kad artimiausiu metu įvyks didelį poveikį Lietuvos finansų sistemai turintis įvykis, pokytis per ankstesnius 6 mėn. ir sudėtinis pokyčio rodiklis

Saltiniai: apklausos dėl rizikų Lietuvos finansų sistemai.
Pastaba: sudėtinis didelio įvykio tikimybės pokyčio rodiklis skaičiuojamas prie bazinio laikotarpio priskirtos indekso reikšmės, lygios 100, pridėjus kiekvieno pusmečio didelio įvykio tikimybės padidėjimo ir sumažėjimo skirtumą. Pavyzdžiui, rodiklio didėjimas rodo, kad didelio įvykio tikimybė per pusmetį augo.

3 pav. Artimiausiu metu labiausiai tikėtini didelį poveikį Lietuvos finansų sistemai galintys turėti įvykiai

Pastaba: respondentai didelio poveikio įvykius pateikė atviro klausimo forma; grupavimas atliktas ekspertiskai priskiriant respondentų atsakymus atitinkamoms atsakymų grupėms.

Apklaustos finansų įstaigos riziką, susijusią su disbalansais Skandinavijos šalyse, vertino kaip santykinai mažai tikėtiną. Bankai rizikos tikimybę laikė mažesne už vidutinę, draudimo bendrovės ir kitos finansų įstaigos tikimybę vertino kaip šiek tiek didesnę. Galimas rizikos poveikis, respondentų nuomone, buvo vienas mažiausių tarp nurodytų rizikų. Tiesa, galimybes mažinti riziką apklaustos įstaigos taip pat laikė vienomis iš mažiausių tarp visų nurodytų rizikų.

Privačiojo sektoriaus finansinės būklės pablogėjimo apklaustos finansų įstaigos nesitikėjo. Tiek įmonių, tiek namų ūkių finansinės būklės pablogėjimo tikimybė per pusmetį mažėjo ir buvo vertinama kaip viena mažiausių, palyginti su kitomis nurodytomis rizikomis. Bankai šias rizikas laikė mažiau tikėtinomis nei kitos apklaustos finansų įstaigos. Santykinai mažais, t. y. šiek tiek mažesniais nei vidutiniais, laikyti ir šių rizikų galimi poveikiai. Galimybės mažinti riziką taip pat vertintos kaip šiek tiek mažesnės nei vidutinės, o kaip abiejų rizikų mažinimo priemonės respondantai vardijo atidesnį kredito rizikos vertinimą, atsargų galimiems nuostoliams atlaikyti kaupimą, Atsakingojo skolinimo nuostatų laikymąsi ir visuomenės švietimą.

Rizikos, susijusios su netvaria kredito ir nekilnojamojo turto (NT) rinkos raida, vertintos kaip nedidelės svarbos. Abiejų šių rizikų tikimybė vertinta kaip mažesnė nei vidutinė. Tiesa, su netvaria NT kainų raida susijusios rizikos tikimybė per pusmetį šiek tiek padidėjo. Abiejų rizikų galimi poveikiai laikyti šiek tiek mažesniais nei vidutiniais – vieni mažiausių tarp visų nurodytų rizikų. Galimybės mažinti riziką vertintos santykinai geriausiai iš visų nurodytų rizikų. Anot respondentų, šių rizikų mažina Atsakingojo skolinimo nuostatai, NT rinkos stebėseną ir Lietuvos banko taikomas reguliacines priemones.

Paprašytos įvardyti papildomas rizikas, finansų įstaigos dažniausiai minėjo artėjančius Seimo rinkimus ir galimus reguliacinės aplinkos pokyčius. Šios dvi rizikos buvo paminėtos po tris kartus. Pažymėtina, kad nemaža dalis kitų išvardytų rizikų buvo susijusios su geopolitiniais reiškiniais.

Daugumos respondentų nuomone, didelį poveikį šalies finansų sistemai galinčio turėti įvykio tikimybė per praėjusį pusmetį nepasikeitė (žr. 2 pav.). Taip manančiųjų šioje apklausoje buvo 83,3 proc. – daugiausia nuo apklausų pradžios 2010 m. Pažymėtina, kad respondentų, kurie teigė, kad tokia tikimybė išaugo, dalis mažėjo jau trečią apklausą iš eilės. Vis dėlto maniusiųjų, kad didelio poveikio įvykio tikimybė padidėjo, buvo daugiau nei tokių, kurie teigė, kad ji sumažėjo. Dėl to sudėtinis didelio poveikio įvykio pokyčio rodiklis per pusmetį šiek tiek padidėjo.

Apklaustos finansų įstaigos didelį poveikį finansų sistemai galinčius turėti įvykius dažniausiai siejo su geopolitine įtampa (žr. 3 pav.). Įvykius, tiesiogiai susijusius su geopolitinės įtampos Europoje ūmėjimu, minėjo ketvirtadalis atsakymus pateikusių apklaustų finansų įstaigų. Tiesa, su geopolitiniais reiškiniais galima sieti ir kitus respondentų dažnai minėtus įvykius. Pavyzdžiui, galimas D. Britanijos išstojimas iš Europos Sąjungos ir migrantų krizės Europoje paūmėjimas buvo minimas atitinkamai 18 ir 11 proc. atvejų. Nemaža dalis atsakymų sietini su makroekonominiais reiškiniais: palūkanų normų mažėjimu (14 %) ir pasaulio ūkio augimo lėtėjimu (14 %). Šiek tiek mažiau atsakymų buvo susiję su reguliacinės aplinkos pokyčiais (11 %) ir artėjančiais Seimo rinkimais (7 %).

2. Nuolatinių rizikų vertinimas

Apklausoje dalyvavusios šalies finansų įstaigos įvertino nuolatinių rizikų – makroekonominės, kredito, finansų rinkos pokyčių, finansavimosi ir likvidumo, veiklos, draudimo sektoriaus (aktuarinės) – ir kartu norimos prisiimti rizikos svarbą.

Nuolatinių rizikų Lietuvos finansų sistemai svarba per pusmetį sumažėjo (žr. 4 pav.). Mažesnę svarbą respondentai teikė beveik visoms nurodytoms rizikoms, o labiausiai rizikų svarbą mažino bankai. Pastarieji daugelį nuolatinių rizikų vertino nuosaikiau iš visų apklaustų finansų įstaigų (žr. 5 pav.).

Makroekonominės rizikos svarba sumažėjo, tačiau tebebuvo santykinai didžiausia. Apklaustos finansų įstaigos šios rizikos svarbą vertino kaip mažesnę nei vidutinę. Šiek tiek svarbesne nei bankai ir draudimo bendrovės šią riziką laikė kitos finansų įstaigos. Anot jų, rizikos svarba per pusmetį šiek tiek padidėjo ir buvo didžiausia tarp nuolatinių rizikų. Santykinai didelę makroekonominės rizikos svarbą respondentai grindė vis dar silpnu pasaulio ekonomikos augimu.

Finansų rinkos pokyčių rizikos svarba šiek tiek sumažėjo, tačiau vis dar buvo viena didžiausių iš nuolatinių rizikų. Ši rizika buvo vertinama kaip mažesnės nei vidutinės svarbos. Svarbesne nei bankai ir kitos finansų įstaigos ją laikė apklaustos draudimo bendrovės – joms ši rizika buvo svarbiausia iš nuolatinių rizikų. Anot apklaustųjų, santykinai didelė rizikos svarba grindžiama letėjančiu Kinijos ekonomikos augimu ir Pietų Europos šalių skolų tvarumo problemomis.

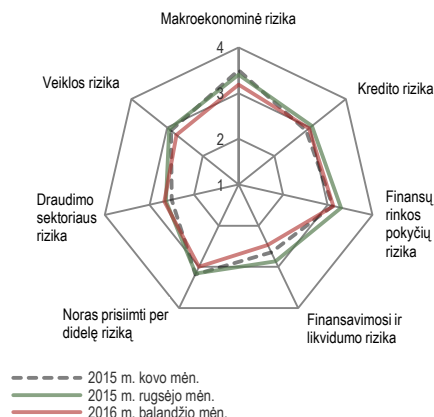
Rizikos, susijusios su finansų įstaigų noru prisiimti per didelę riziką, svarba šiek tiek sumenko ir buvo mažesnė nei vidutinė. Apklausti bankai norimą prisiimti riziką vertino šiek tiek nuosaikiau nei draudimo bendrovės ir kitos finansų įstaigos. Nesutapo ir respondentų prie šios rizikos vertinimo pateikiami komentarai. Pavyzdžiui, vieni teigė, kad finansų įstaigos linksta prisiimti daugiau rizikos dėl mažų palūkanų normų aplinkos, tačiau dauguma atsakiusių nurodė, kad per didelę norimą prisiimti riziką riboja reguliacinė aplinka.

Kredito rizikos svarba tebebuvo vertinama kaip mažesnė nei vidutinė. Per pusmetį rizikos svarba iš esmės nepakito. Šiek tiek nuosaikiau šią riziką vertino bankai ir draudimo bendrovės, o kitų finansų įstaigų vertinimas buvo griežtesnis. Anot respondentų, kredito riziką mažina mažų palūkanų normų aplinka ir pakankamai griežtos paskolų suteikimo sąlygos.

Finansavimosi ir likvidumo rizikos svarba mažėjo labiausiai. Šios rizikos svarba buvo vertinama tarp mažesnės nei vidutinės ir mažos svarbos. Išsiskyrė bankai, rizikos svarbą vertinę nuosaikiau, t. y. kaip mažą. Respondentų teigimu, finansų įstaigos turi didelis likvidžių lėšų atsargas, o ir finansavimosi kaina šiuo metu yra ypač maža.

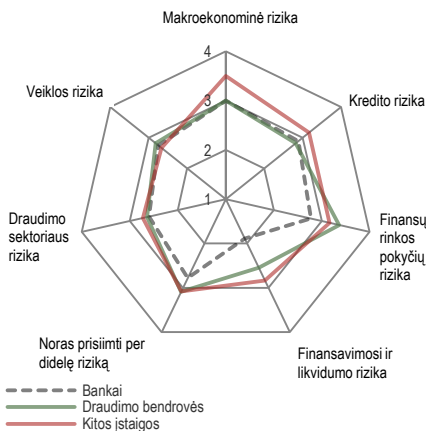
Veiklos rizikos ir rizikos, susijusios su draudimo sektoriumi, svarba tebebuvo laikoma santykinai maža. Abi šios rizikos vertintos panašiai, t. y. tarp mažesnės nei vidutinės ir mažos svarbos. Šiek tiek griežčiau veiklos riziką vertino draudimo bendrovės, o riziką, susijusią su draudimo sektoriumi, šiek tiek griežčiau vertino kitos finansų įstaigos. Anot apklaustųjų, veiklos riziką didina kompiuterinių įsilaužėlių aktyvumas, o prie draudimo sektoriaus rizikos prisideda mažų palūkanų normų aplinka ir sparčiai auganti gyvybės draudimo rinka. Kita vertus, nemažai apklaustų draudimo bendrovių kaip veiklos ir draudimo sektoriaus rizikas mažinantį veiksni išskyrė įsigaliojusius direktyvos „Mokumas II“ reikalavimus.

4 pav. Nuolatinių rizikų Lietuvos finansų sistemai svarbos kaita

Pastaba: rizikos svarba: 1 – labai maža, 2 – maža, 3 – mažesnė negu vidutinė, 4 – didesnė negu vidutinė, 5 – didelė, 6 – labai didelė.

5 pav. Nuolatinių rizikų Lietuvos finansų sistemai svarbos vertinimas pagal finansų įstaigos tipą

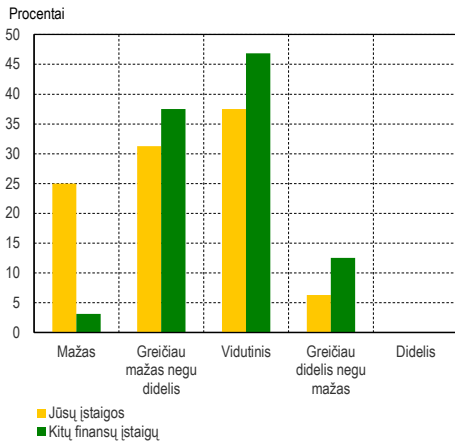

Pastaba: rizikos svarba: 1 – labai maža, 2 – maža, 3 – mažesnė negu vidutinė, 4 – didesnė negu vidutinė, 5 – didelė, 6 – labai didelė.

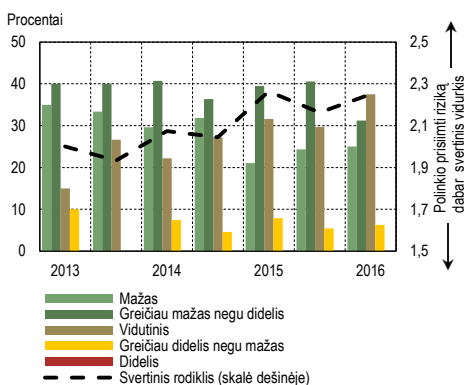
3. Norimos prisiimti rizikos vertinimas

Apklausoje dalyvavusios finansų įstaigos įvertino savo bei kitų įstaigų norimą prisiimti riziką ir nurodė, kaip ji gali keistis per artimiausius 6 mėn.

6 pav. Finansų įstaigų norimos prisiimti rizikos lygio įsivertinimo (apklausos atlikimo metu) palyginimas su kitų finansų įstaigų norimos prisiimti rizikos lygio vertinimu

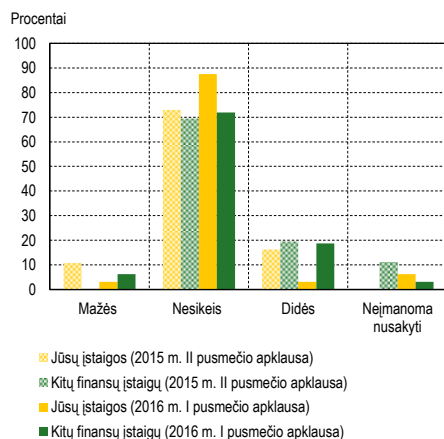

7 pav. Finansų įstaigų norimos prisiimti rizikos (apklausos atlikimo metu) įsivertinimo kaita

Pastaba: svertinis rodiklis apskaičiuojamas polinkniui prisiimti riziką suteikiant skaitines reikšmes nuo 1 iki 5 (kur 1 atitinka mažą, o 5 – didelį polinkį prisiimti riziką) ir jas pasveriant pagal pasirinkusiųjų kiekvieną atsakymo variantą dalį.

8 pav. Norimos prisiimti rizikos per artimiausius 6 mėn. prognozė

Dauguma apklaustų finansų įstaigų vis dar buvo linkusios prisiimti vidutinio arba mažesnio lygio riziką, tačiau norima prisiimti rizika per pusmetį šiek tiek padidėjo. Kaip įprasta, šiek tiek didesnę norimos prisiimti rizikos lygį respondentai išvelgė vertindami kitas (ne savo) Lietuvoje veikiančias finansų įstaigas (žr. 6 pav.). Savo norimą prisiimti riziką dauguma apklaustų finansų įstaigų (37,5 %) vertino kaip vidutinę. Respondentų, teigusių, kad jų norima prisiimti rizika buvo maža ar greičiau maža nei didelė, tebebuvo gerokai daugiau nei sakiusių, kad ji buvo didelė ar greičiau didelė nei maža. Dėl to galima teigti, kad finansų įstaigų norimos prisiimti rizikos lygis tebebuvo pakankamai konservatyvus. Kita vertus, reikšmingai sumažėjo respondentų, teigusių, kad jų norima prisiimti rizika yra greičiau maža negu didelė (–9,3 proc. p), bet padidėjo savo norimą prisiimti riziką kaip vidutinę vertinusių respondentų dalis (7,8 proc. p.). Dėl to bendras norimos prisiimti rizikos vertinimas per pusmetį šiek tiek padidėjo, tai parodo ir išaugęs svertinis tokios rizikos rodiklis (žr. 7 pav.).

Daugiausia apklaustų finansų įstaigų savo norimos prisiimti rizikos lygio per artimiausią pusmetį nekeis (žr. 8 pav.). Taip teigė 87,5 proc. visų respondentų, t. y. reikšmingai daugiau nei prieš pusmetį (73,0 %). Vienoda dalis (3,2 %) apklaustų finansų įstaigų teigė, kad jų norima prisiimti rizika mažės arba didės. Vertindami kitų finansų įstaigų norą prisiimti riziką, apklaustieji taip pat dažniausiai (69,4 %) teigė, kad jis artimiausiu metu nesikeis. Tiesa, maniusių, kad kitų (ne savo) finansų įstaigų norima prisiimti rizika mažės, dalis buvo mažesnė (6,3 %), nei tų, kurie teigė, kad ji artimiausius 6 mėn. didės (18,8 %).